

KÉT FALU EGYMÁS MELLETT

Egy magyar falvat nézek, mely egy más nyelvű faluval határos. Népe mindennek nevezhető, csak béketűrőnek nem, de a szomszédos faluval meglepően türelmes, sokkal türelmesebb, előzékenyebb, mint az ő vele. Más fajtákkal s nemzetiségekkel valóban olyan türelmes a magyar, mint amilyennek hirdetik, azok is, akiknek ártalmára lenne, ha nem volna? Nem vagyok feltétlen híve a türelmességnek, főleg azért, mert tapasztalatom szerint magam végtelen türelmes vagyok s elégszer ittam a levét; legtöbbször merő butaságból voltam az.

Ezt a türelmes falut 48-ban majdnem felégette egy nemzetiség. Nem egy nemzetiségi katonaság, hanem egy szomszédos falu kisebbségi lakossága. A bosszúra később nyílt volt alkalom, izgatottan keresem a nyomát. Nem, magyarjaink a fülük botját sem moztatták. Gyorsan végigtekintek a falu történelmére, már ameddig az én szemem ellát. Hozzávetőlegesen elég messze, a falu már egy Szent István korabeli oklevélben is szerepel. Aztán jobbra-balra, már az egész nép történelmét nézem; a kiragadott példa után az általánosat.

És nézhetek akármeddig, nem találok egyetlen esetet, mikor egy magyar falu lakossága önszántából rátámadt csak azért egy másik falu lakosságára, mert az másfajtajú, vagy nyelvű volt. Nem háborúról beszélek; akkor a nép vezetést és amellé rendszerint indulatot is kap: hanem a földművelő nép érzelmeinek spontán kitöréséről, adódó alkalommal. Holott alkalma, oka is lett volna rá elég, hisz — hogy csak ezt említsem — a betelepültek jelentékeny részét nem lakatlan vidékre, hanem az őslakosság nyakára ültette egy-egy magyarbarátnak egyáltalán nem mondható hatalom. Holott, mint a példának felhozott falu esetében is, a többi nemzetiség, sőt a később betelepültek is tettek tanúbizonyságot a nemzeti érzelmek ilyen türelmetlen megnyilvánulásáról. Hogy azok a magyarban legtöbbször az urat támadták? Nem csak azt támadták. A magyar még urát sem támadta ilyen alapon, pedig mentsége rá neki is lett volna annyi; ha nem több.

Felsorolhatnám e magatartás hátrányait is, talán nek én kevésbé nemes indítóokokat is, de jobban esik érdeménél elidőznöm. Némi elégedettséggel tekintek körül: valóban ilyenek volnánk? Helyemet lelem a magyarságnak ebben a magaviseletében, el tudok nyujtózkodni benne, magamhoz illőnek érzem. S magát a magatartást erénynek ismerhetjük el, ne nyugtalankodjunk eredete miatt.

(Illyés Gyula: Magyarok. 387. 1.)

E S Z Á M M U N K A T Á R S A I

*Balogh Jolán dr., múzeumi igazgató-őr, Budapest * Heszke Béla, a kolozsvári Mikes-gimnázium tanára * Kniezsa István dr., a budapesti Pázmány Péter-tudományegyetem ny. r. tanára * Mikó Imre dr., országgyűlési képviselő * Páku Imre, író, Hódmezővásárhely * vitéz Rajtyi Tivadar dr., a kolozsvári Ferenc József-tudományegyetem ny. r. tanára * Szakács Gusztáv, az Erdélyrészi Gazdasági Tanács titkára * Szöcs Lajos, tanár, az Erdélyi Magyar Közművelődési Egyesület előadója * Zathureczky Gyula, az Ellenzék felelős szerkesztője.*

A KIADÓHIVATAL KÖZLEMÉNYE

Szemlénk megelőző számaiban felhívást tettünk közzé, hogy a HITELEK 1936. évi 1., 2. és 4., valamint az 1937. évi 1. számát kiadóhivatalunk szívesen visszaváltja s e négy régi számért csereképpen készségesen felajánlja most megjelenő évfolyamunkat, illetve egyes számokért darabonként 2 P-t fizet. Amikor ezt a felhívásunkat ez alkalommal is megismételjük, közöljük az érdeklődőkkel, hogy az 1938., 1939. és 1940—41. évfolyamainkból még van néhány teljes és több hiányos sorozat, s azoknak ára: teljes évfolyamonként 8 P., illetve egyes számonként 2 P.

A HITELEK ÚJABB KÜLÖNLÉNYOMATAI

Makkai László dr.: Balkáni és magyar elemek a magyarországi román társadalomfejlődésben.

Mikó Imre dr.: Erdélyi politika.

Ottlik László dr.: Szent István birodalma az új Európában.

Venczel József dr.: Erdély és az erdélyi román földreform.

Molter Péter: Falukutatás Bálványosváralján.

Albrecht Dezső: Magyarság a változásban.

Tamási Aron: Erdélyi jelentés a magyar szellem küzködéseiről.

László Dezső: Korszerű magyarság.
Venczel József dr.: A székely népfelcsélg.

Szabó István dr.: Az asszimiláció a magyarság történetében.

Zathureczky Gyula: Magyar politika Európában.

Tamás Lajos dr.: A román nép és nyelv kialakulása.

Martonyi János dr.: Közigazgatásunk reformja.

Szabó T. Attila dr.: A románok újabbkori erdélyi betelepülése.

Ifj. Boér Elek dr.: Nagy tér-gazdaság.

László Gyula dr.: A magyar őstörténelem régészetéről.

Makkai László dr.: Észak-erdélyi nemzeti-ségi viszonyainak kialakulása.

Erdői Ferenc: Parasztságunk legújabb alakulása.

Zathureczky Gyula: A magyar szellem forradalma.

Malán Mihály: A szláv veszedelem.